

คุณภาพการศึกษาท้องถิ่น: การประยุกต์เกณฑ์การประเมินและความร่วมมือ ของชุมชน*

Local Education Quality: Application of Assessment Criteria and Community Cooperation

ชิญาภา บัวศรี

Siyapa Buasri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: wisiya26@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยเน้นกรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 4 แห่งในจังหวัดพิจิตร ซึ่งประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดทำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพตนเอง (SAR) ให้ครบถ้วนและสะท้อนศักยภาพของโรงเรียน บทความวิเคราะห์ผ่านแนวคิดความร่วมมือ (Collaboration Concept) และแนวคิดเชิงระบบ (Systems thinking) เพื่อประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินกับบริบทท้องถิ่น และเสนอแนวทางการพัฒนาที่เน้นการประยุกต์ผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

การขาดข้อมูลเชิงปริมาณในรายงาน SAR เช่น ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา และการติดตามผลลัพธ์กิจกรรมในระยะยาว เป็นอุปสรรคสำคัญในการวางแผนพัฒนา นอกจากนี้ การบริหารทรัพยากร เช่น บุคลากรและสื่อเทคโนโลยี ยังไม่ถูกใช้อย่างเต็มศักยภาพในบางโรงเรียน ในขณะที่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เช่น การสร้างเครือข่ายกับชุมชนและผู้ปกครอง เป็นจุดแข็งที่ช่วยเสริมกระบวนการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพและการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะทางพัฒนาเชิงนโยบาย เช่น การกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณในทุกโครงการและการใช้ข้อมูลผลการประเมินในการวางแผนพัฒนาที่ต่อเนื่อง รวมถึงแนวทางเชิงปฏิบัติ เช่น การติดตามผลผู้เรียนหลังจบการศึกษา และการสร้างเครือข่ายชุมชนที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทั้งในและนอกโรงเรียน การประยุกต์

*ได้รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 18 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 19 เมษายน 2568

Received: November 27, 2024; Revised: December 18, 2024; Accepted: April 19, 2025

ใช้ผลการประเมินและการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นให้ยั่งยืน

คำสำคัญ: การศึกษาท้องถิ่น; การประยุกต์; การประเมิน; ความร่วมมือ

Abstract

This academic article aims to study the quality of education in local schools, focusing on the case study of four municipal schools in Phichit Province, which faced challenges in developing student quality and preparing self-assessment results (SAR) to be complete and reflect the potential of the schools. The article analyzes using the Collaboration Concept and Systems Thinking to assess the appropriateness of the assessment criteria for the local context and proposes development approaches that focus on applying assessment results to improve the quality of education.

The lack of quantitative data in SAR reports, such as percentage of graduates and long-term monitoring of activity results, is a major obstacle in development planning. In addition, management of resources, such as personnel and technology media, has not been fully utilized in some schools. Meanwhile, participatory management, such as networking with communities and parents, is a strength that helps enhance the teaching and learning process and effectively promotes the development of vocational skills and analytical thinking in students. Policy development guidelines, such as setting quantitative targets in all projects and using assessment results in continuous development planning, as well as practical guidelines, such as following up on students after graduation and creating diverse community networks to support development both inside and outside the school. The application of assessment results and strengthening community cooperation will be important factors in sustainably raising the quality of education in the local area.

Keywords: Local Studies; Application; Evaluation; Collaboration

1. บทนำ

กรอบการประเมิน SAR (สถานการณ์ดำเนินการ ผลลัพธ์) สามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของการระบาดของ COVID-19 การระบาดใหญ่ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในแนวทางปฏิบัติทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปสู่การเรียนรู้แบบดิจิทัลและการเรียนรู้ระยะไกล ซึ่งนำเสนอทั้งความท้าทายและโอกาสสำหรับกรอบการประเมินผล เช่น SAR ด้วยการรวมข้อมูลเชิงลึกจากการศึกษาต่างๆ กรอบ SAR สามารถปรับแต่งเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของสถานการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อนนี้การปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้แบบดิจิทัล การเปลี่ยนไปใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบดิจิทัลเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงการระบาดใหญ่ของ COVID-19 การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องใช้กรอบ SAR เพื่อรวมความสามารถทางดิจิทัลและประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือและแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์ Khun (2024) Basak (2022, pp. 123-128) การประเมินควรมุ่งเน้นไปที่การเข้าถึงและการใช้งานของทรัพยากรดิจิทัลเพื่อให้แน่ใจว่าทั้งครูและนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Sivagurunathan และ Parthasarathy (2022) แก้ไขความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาที่มีอยู่รุนแรงขึ้นโดยเฉพาะในภูมิภาคที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำกัด Souza, Melo & Mira (2022) กรอบ SAR ควรใช้เพื่อประเมินว่าการแทรกแซงทางการศึกษาสามารถจัดการกับความแตกต่างเหล่านี้ได้ดีเพียงใด โดยมุ่งเน้นไปที่ความเท่าเทียมกัน กรอบการทำงานสามารถช่วยระบุช่องว่างในการกระจายทรัพยากรและสนับสนุนการแทรกแซงเป้าหมายเพื่อแก้ไขช่องว่างเหล่านี้ (Green et al., 2020)

การประเมินผลกระทบทางสังคมและอารมณ์ กรอบ SAR ควรพิจารณาผลกระทบทางสังคมและอารมณ์ของการเรียนรู้ระยะไกลต่อนักเรียนและครูการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการเข้าถึงสังคมของนักเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของประสบการณ์การศึกษา Soares, Barreto & Silva (2023) Impact of COVID-19: A particular focus on Indian education system (2022) การประเมินควรรวมถึงการประเมินความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนและประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนเพื่อจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ (Surendran et al., 2024) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว กรอบ SAR จะต้องมีควมยืดหยุ่นเพื่อรองรับภูมิทัศน์การศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวิธีการสอนและเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดขึ้น (Al-Sholi et al., 2021) (Reis & Navarro, 2021) การรวมความสามารถในการปรับตัวเข้ากับกรอบการทำงานจะช่วยให้มั่นใจได้ว่ายังคงมีความเกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพในการประเมินผลการศึกษาในระหว่างและนอกเหนือจากโรคระบาด (Green et al., 2020)

ในขณะที่กรอบ SAR สามารถปรับให้เข้ากับความต้องการของการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงการระบาดของ COVID-19 แต่สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักถึงข้อ จำกัด ของการเรียนรู้ระยะไกลและการศึกษาดิจิทัล ความท้าทาย เช่น การแบ่งแยกทางดิจิทัล การขาดโครงสร้างพื้นฐาน และระดับความรู้ด้านดิจิทัลที่แตกต่างกันในหมู่ของผู้เรียนจะต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้แน่ใจว่ากรอบการทำงานมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การตอบรับอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงกรอบการทำงานซ้ำจะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ทันกับ

ภูมิทัศน์การศึกษาที่กำลังพัฒนา

ระบบโรงเรียนเทศบาลในประเทศไทยนำเสนอการผสมผสานระหว่างข้อดีและข้อเสียที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งถูกกำหนดโดยภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศในด้านหนึ่ง โรงเรียนเทศบาลได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการในท้องถิ่น ซึ่งอาจไปสู่ความท้าทายเช่นความแตกต่างของทรัพยากรและผลลัพธ์ทางการศึกษาที่แตกต่างกันด้านล่างนี้มีการสำรวจข้อดีและข้อเสียในรายละเอียด

ข้อดี การบูรณาการและการปรับตัวในท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาลในประเทศไทยมีหน้าที่ครอบคลุมโดยสามารถรับเด็กทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ที่มีความต้องการด้านการศึกษาพิเศษ (SEN) การรวมนี้ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของชุมชนได้มากขึ้น (Kantavong, 2018, pp.570-586) การมีส่วนร่วมของชุมชน การกระจายอำนาจและการปฏิรูปการจัดการตามโรงเรียนได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งสามารถนำไปสู่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนมากขึ้น Gamage และ Sooksomchitra (2004, pp. 115-133) ความเกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาลสามารถปรับหลักสูตรเพื่อให้สะท้อนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้การศึกษามีความเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมมากขึ้นสำหรับนักเรียน Zakhorolska (2022)

ข้อเสีย ความแตกต่างของทรัพยากร มีความแตกต่างอย่างมากในทรัพยากรระหว่างโรงเรียนในเมืองและชนบท โดยโรงเรียนในชนบทมักขาดครูและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอสิ่งนี้นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในความสำเร็จทางการศึกษาและผลการเรียนรู้ (Lathapipat, 2018) (Thongthew, 1999, pp. 118-131) ความท้าทายด้านคุณภาพ แม้จะมีความพยายามในการปรับปรุงการศึกษา แต่นักเรียนจำนวนมากในโรงเรียนเทศบาลยังคงต้องเผชิญกับผลการเรียนรู้ต่ำ ตัวอย่างเช่น นักเรียนส่วนใหญ่พบว่าไม่รู้หนังสือในเชิงหน้าที่ในการประเมินเช่น PISA (Lathapipat, 2018) ความจำเป็นในการปฏิรูปและการฝึกอบรม มีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องในการฝึกอบรมความเป็นผู้นำและการจัดการด้านการศึกษาในหมู่ผู้อำนวยการโรงเรียนและสมาชิกคณะกรรมการเพื่อดำเนินการปฏิรูปอย่างมีประสิทธิภาพ (Gamage & Sooksomchitra, 2004)

แม้ว่าระบบโรงเรียนเทศบาลในประเทศไทยมีศักยภาพในการศึกษาในท้องถิ่นและครอบคลุม แต่ก็ยังถูกท้าทายด้วยความไม่เท่าเทียมกันและปัญหาด้านคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญการจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ต้องใช้เจตจำนงทางการเมืองที่แข็งแกร่งและการปฏิรูปเชิงกลยุทธ์เพื่อให้แน่ใจว่าการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในทุก

2. เนื้อหา

โรงเรียนภายใต้เขตอำนาจของเทศบาลสามารถมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนและการทำงานร่วมกันทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญความสัมพันธ์นี้มีหลายแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจสังคมและการ

ศึกษาเทศบาลที่รวมโรงเรียนเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มความสามัคคีทางสังคมโดยการส่งเสริมความรู้สึกร่วมกัน

อัตลักษณ์ของชุมชนและการมีส่วนร่วมผลกระทบของการรวมตัวนี้มีความลึกซึ้งเนื่องจากสามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและผลลัพธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนชุมชนโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดธุรกิจและผู้อยู่อาศัย เนื่องจากคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จของชุมชนเขตการศึกษาที่แข็งแกร่งสามารถขับเคลื่อนสุขภาพทางเศรษฐกิจได้โดยส่งเสริมการลงทุนและลดการรับรู้เรื่องการเพิกเฉยเป็นภัยคุกคามต่อชุมชนที่มีอยู่ Pabotoy (2023) เทศบาลที่สนับสนุนโรงเรียนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเนื่องจากโรงเรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาพนักงานที่มีทักษะซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น Pabotoy (2023) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน โรงเรียนสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางชุมชนส่งเสริมความสามัคคีทางสังคมโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมการศึกษาและสังคมบทบาทนี้ต้องการกรอบแนวคิดที่สอดคล้องหน้าที่ของโรงเรียนกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน Mansor (2014, pp. 205-210) การรวมโรงเรียนเข้ากับโครงสร้างชุมชนสามารถเพิ่มเครือข่ายสังคมและเอกลักษณ์ของชุมชนซึ่งมีความสำคัญต่อความสอดคล้องทางสังคม Milofsky (2018)

ความร่วมมือทางสังคมและการบูรณาการทางการศึกษา โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามัคคีทางสังคมโดยการส่งเสริมความอดทนความเคารพและอัตลักษณ์ร่วมกันในหมู่นักเรียนสิ่งนี้ทำได้ผ่านหลักสูตรที่เน้นการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยและคุณค่าทางสังคม Oder (2005, pp. 59-72) การมีส่วนร่วมของเทศบาลในการกำกับดูแลโรงเรียนสามารถเพิ่มความสามัคคีทางสังคมได้โดยมั่นใจว่านโยบายการศึกษาสะท้อนถึงความต้องการที่หลากหลายของชุมชนซึ่งจะส่งเสริมการรวมและลดการแตกแยกทางสังคม (Komatsu, 2024) ความท้าทายและการพิจารณา ในขณะที่โรงเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ความท้าทายเช่นการต่อต้านระบบราชการและความจำเป็นในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพในระดับเทศบาลอาจขัดขวางศักยภาพของพวกเขาได้ การเอาชนะความท้าทายเหล่านี้ต้องใช้ความพยายามในการจัดการร่วมมือขนาดเล็ก (Warsewa, 2017) ในเขตเมืองโรงเรียนอาจเผชิญกับการแข่งขันจากสถาบันอื่นๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนซึ่งสามารถลดผลกระทบต่อความสอดคล้องทางสังคม (AUTHOR_ID, 2024, pp. 34-45)

ในทางตรงกันข้าม บางคนโต้แย้งว่าการกระจายอำนาจการกำกับดูแลของโรงเรียนในขณะที่ส่งเสริมความเป็นเจ้าของในท้องถิ่น อาจนำไปสู่ความไม่สม่ำเสมอในคุณภาพการศึกษาและการเข้าถึงซึ่งอาจทำลายความสามัคคีทางสังคมสิ่งนี้เน้นถึงความต้องการโครงสร้างการกำกับดูแลที่สมดุลซึ่งรับประกันโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันในชุมชนต่างๆ (Komatsu, 2024)

ข้อมูลในภาพรวมของ 4 โรงเรียน โรงเรียนเทศบาลตะพานหินวิทยาคาร ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 407 คน (วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2565) จุดเด่นการบริหารจัดการแบบ PDCA การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยี ประเด็นที่ต้องปรับปรุงขาดข้อมูลเชิงปริมาณใน SAR และการติดตามผลระยะยาวของผู้เรียน (โรงเรียนเทศบาลตะพานหินวิทยาคาร, 2565)

โรงเรียนเทศบาล 2 สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 359 คน (วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2565) จุดเด่นการบริหารงานแบบ School-Based Management การพัฒนาทักษะอาชีพและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ประเด็นที่ต้องปรับปรุงขาดการติดตามผลทักษะอาชีพในระยะยาวและข้อมูลที่ครอบคลุมในรายงาน SAR (โรงเรียนเทศบาล 2 สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2565)

โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม ตำบลจี่วราย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ระดับการศึกษาที่เปิดสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 28 คน (วันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2565) จุดเด่นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างครบถ้วน ประเด็นที่ต้องปรับปรุงการติดตามผลพัฒนาการเด็กและการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง (โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม, 2565)

โรงเรียนเทศบาล 4 ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 150 คน (วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2565) จุดเด่นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ประเด็นที่ต้องปรับปรุงขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลลัพธ์จากกิจกรรมสุขภาพและการขาดการติดตามผลระยะยาว (โรงเรียนเทศบาล 4, 2565) ภาพรวม โรงเรียนทั้ง 4 แห่งมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การประเมิน SAR และการมีส่วนร่วมจากชุมชน แต่ยังมีช่องว่างในการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและการติดตามผลระยะยาวที่ต้องปรับปรุงเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและผลลัพธ์ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. สรุป

การประยุกต์เกณฑ์การประเมินและความร่วมมือของชุมชนเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น โดยเฉพาะในมิติของการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสมผ่านความร่วมมืออย่างใกล้ชิด

ขีดระหว่างโรงเรียนและชุมชน

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นเป็นประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงกับการสร้างความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นนั้นถือเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา แนวทางนี้ต้องอาศัยกรอบแนวคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ที่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ภายในระบบโรงเรียน และแนวคิดความร่วมมือ (Collaboration Concept) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแนวทางพัฒนา เกณฑ์การประเมิน เช่น Self-Assessment Report (SAR) ซึ่งพัฒนาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้รับการยอมรับในฐานะเครื่องมือสำคัญในการประเมินคุณภาพโรงเรียน เกณฑ์นี้คำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้าน เช่น พัฒนาการของผู้เรียน การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยตัวชี้วัดหลัก เช่น อัตราส่วนครูต่อผู้เรียน การผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาทักษะชีวิต ได้รับการออกแบบให้ตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาอย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม ในบริบทโรงเรียนท้องถิ่น เกณฑ์เหล่านี้ต้องการการปรับตัวเพื่อสะท้อนถึงความต้องการเฉพาะพื้นที่ เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่หลักสูตร การพัฒนาโครงการที่เชื่อมโยงกับอาชีพในพื้นที่ และการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชน

2. แนวคิดความร่วมมือมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่น โดยการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรในท้องถิ่น ความร่วมมือดังกล่าวช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่ดี ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือการร่วมมือกับกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นให้กับนักเรียน นอกจากนี้ ความร่วมมือยังช่วยสร้างกลไกสนับสนุนการประเมินผลการศึกษา เช่น การระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดอบรมเพื่อยกระดับความรู้ของครูและผู้บริหาร แนวคิดเชิงระบบช่วยเสริมความเข้าใจในมิติของการพัฒนา โดยการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในระบบการศึกษา เช่น การบริหารจัดการทรัพยากร กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับชุมชนในท้องถิ่น การใช้ระบบการติดตามผลและการประเมินระยะยาว เช่น การติดตามผลลัพธ์ของนักเรียนในแง่ของทักษะชีวิตและการเรียนรู้ ช่วยให้สามารถปรับปรุงเกณฑ์และกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกับความต้องการของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ การปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น เช่น การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมด้านการเรียนรู้และความสุขของนักเรียน การเสริมสร้างระบบติดตามผลที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นที่อาศัยการประเมินแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วม

ของชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ และสร้างความยั่งยืนในระบบการศึกษาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

4. องค์ความรู้ที่ได้รับ

โมเดลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบบูรณาการ (Integrated Educational Quality Development Model) ดังนี้

3P Framework: Integrated Educational Quality Development

1. รูปแบบของโมเดล “3P Framework” โมเดลนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก (P) ที่ทำงานร่วมกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่น ได้แก่ Partnership (ความเป็นหุ้นส่วน) Processes (กระบวนการ) และ Participation (การมีส่วนร่วม)

2. โครงสร้างโมเดล

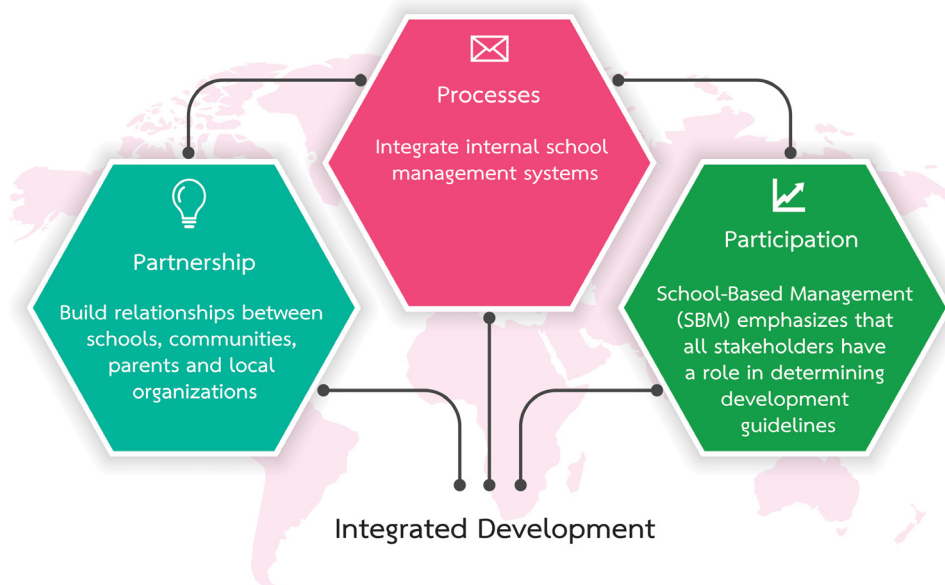
2.1 Partnership (ความเป็นหุ้นส่วน) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรในท้องถิ่น เครือข่ายสนับสนุน เช่น ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ศิษย์เก่า และกลุ่มอาชีพ ตัวอย่างการร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างโครงการเพาะปลูก หรือการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสอน

2.2 Processes (กระบวนการ) บูรณาการระบบการจัดการภายในโรงเรียน เช่น การเก็บข้อมูลเชิงลึก (SAR) การวิเคราะห์ผล และการติดตามผลลัพธ์ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น โครงการวิทยาศาสตร์ ทักษะอาชีพ หรือการแก้ปัญหาจากชีวิตจริง ตัวอย่างใช้ระบบติดตามผู้เรียนระยะยาวเพื่อตรวจสอบผลกระทบของกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 Participation (การมีส่วนร่วม) การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) โดยเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางพัฒนา การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมออกแบบกิจกรรมและเป้าหมาย ตัวอย่าง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครู ชุมชน และนักเรียนเพื่อร่วมพัฒนาแผนการเรียนการสอน

3. คำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้าง ศูนย์กลางของโมเดล คือผู้เรียน (Learner-Centered Focus) องค์ประกอบทั้ง 3 (Partnership, Processes, Participation) ทำงานประสานกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ 3 ด้าน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน การจัดการที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นลำดับการดำเนินงาน (Flow) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Partnership) วางแผนและดำเนินกระบวนการพัฒนาภายใน (Processes) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (Participation)

4. สรุปผลสัมฤทธิ์ของโมเดล โมเดลนี้ช่วยพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นโดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือ กระบวนการที่เป็นระบบ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สร้างความยั่งยืนและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทของโรงเรียนและชุมชนในระยะยาว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- โรงเรียนเทศบาล 2 สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2565). รายงานการประกันคุณภาพภายนอก: ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เพชรบูรณ์: โรงเรียนเทศบาล 2 สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม. (2565). รายงานการประกันคุณภาพภายนอก: ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิจิตร: โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม.
- โรงเรียนเทศบาล 4. (2565). รายงานการประกันคุณภาพภายนอก: ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิจิตร: โรงเรียนเทศบาล 4.
- โรงเรียนเทศบาลตะพานหินวิทยาการ. (2565). รายงานการประกันคุณภาพภายนอก: ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิจิตร: โรงเรียนเทศบาลตะพานหินวิทยาการ.
- Al-Sholi, H. Y., Shadid, O. R., Alshare, K. A., & Lane, M. (2021). An agile educational framework: A response for the COVID-19 pandemic. *Cogent Education*, 8(1), Article 1980939. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2021.1980939>

- AUTHOR_ID, N. (2024). Community functions of schools and municipal support of schools on the continuum of the rural periphery-town. *European Countryside*, 16(1), 34-45. <https://doi.org/10.2478/euco-2024-0015>
- Basak, R. (2022). Adaptation to new education system due to the COVID-19 pandemic. *International Journal of Advanced Research*, 10(3), 123-128. <https://doi.org/10.21474/ijar01/14577>
- Gamage, D., & Sooksomchitra, P. (2004). Decentralisation and school-based management in Thailand. *International Review of Education*, 50(2), 115-133. <https://doi.org/10.1007/S11159-004-2624-4>
- Green, C., Mynhier, L., Banfill, J., Edwards, P., Kim, J., & Desjardins, R. (2020). Preparing education for the crises of tomorrow: A framework for adaptability. *International Review of Education*, 66(5-6), 657-679. <https://doi.org/10.1007/s11159-020-09878-3>
- Impact of COVID-19: A particular focus on Indian education system. (2022). In COVID-19 and the sustainable development goals. *Elsevier*, 13-22. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-824557-6.00002-9>
- Kantavong, P. (2018). Understanding inclusive education practices in schools under local government jurisdiction: A study of Khon Kaen Municipality in Thailand. *International Journal of Inclusive Education*, 22(6), 570-586. <https://doi.org/10.1080/13603116.2017.1412509>
- Khun, D. (2024). Analysis of changes in basic education in Russia in the context of the Covid-19 pandemic. *Modern Humanities Success*, 326-331. <https://doi.org/10.58224/2618-7175-2024-2-326-331>
- Komatsu, T. (2024). Community-Based School Governance (CBSG). In *Education and Social Cohesion in a Post-conflict and Divided Nation*. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-99-6519-9_4
- Lathapipat, D. (2018). Inequalities in Educational Attainment. *Education in the Asia-Pacific Region: Issues, Concerns and Prospects*, 42, 345-372. https://doi.org/10.1007/978-981-10-7857-6_13

- Mansor, H. (2014). The role of school as a community hub and its implications on promoting community cohesion towards sustainable communities. *International Journal of Social Science and Humanity*, 4(3), 205-210.
- Milofsky, C. (2018). Schools as community institutions. In R. Cnaan & C. Milofsky (Eds.), *Handbook of community movements and local organizations in the 21st century* (pp. 437-446). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77416-9_27
- Oder, E. (2005). The social cohesion role of educational organizations: Primary and secondary schools. *Peabody Journal of Education*, 80(4), 59-72. https://doi.org/10.1207/S15327930PJE8004_6
- Pabotoy, A. B. (2023). School districts. In *Encyclopedia of education economics and finance*, 163-167. <https://doi.org/10.4324/9780429001086-13>
- Reis, F. J. C. dos, & Navarro, A. M. (2021). Avaliação de programas educacionais no contexto da educação remota e COVID-19. *Medicina (Ribeirão Preto)*, 54(Suppl 1), e184768. <https://doi.org/10.11606/issn.2176-7262.rmrp.2021.184768>
- Sivagurunathan, S., & Parthasarathy, S. (2022). A framework for a seamless transformation to online education. *Computers*, 11(12), Article 183. <https://doi.org/10.3390/computers11120183>
- Soares, A. B., Barreto, L. C. de S., & Silva, I. C. R. da. (2023). Research instrument for the evaluation of basic education during COVID-19: Online/hybrid teaching associated with medicalization, learning and socialization. *International Journal of Human Sciences Research*. <https://doi.org/10.22533/at.ed.5583282307082>
- Souza, K. R., Melo, A. T. T., & Mira, E. P. (2022). Basic education in emergency contexts: What does research say about the reality of COVID-19?. *Revista Tempos e Espaços Em Educação*, 15(34), Article 17925. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17925>
- Surendran, S., Neeraja, S., Gutjahr, G., Menon, R., & Nedungadi, P. (2024). Educational emergency treatment model: An adaptive response to education and multivariate HMM model to latent crisis state in rural Rajasthan during COVID-19. *KUVempu University Journal of Education*, 30(5), Article 4850. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i5.4850>

- Thongthew, S. (1999). Education developments in Thailand. *School Effectiveness and School Improvement*, 10(1), 118-131. <https://doi.org/10.1076/SESI.10.1.118.3515>
- Warsewa, G. (2017). Neighbourhood-based school strategies for education and integration. In A. Million, A. Heinrich, & T. Coelen (Eds.), *Education, space and urban planning* (pp. 3947). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-38999-8_4
- Zakhorolska, V. M. (2022). Municipal educational system as a socio-cultural and pedagogical phenomenon. *TNV-Publications*, 5(3), Article 32851. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.5.3>